

KARLSKRONA LÄKAREFÖRENING Protokoll fört vid Karlskrona Läkareförenings 1455:e sammankomst å Sjöofficersmässen, Karlskrona den 17:e oktober 2024

Ordförande Martin Lindqvist och Sofia Hellerfelt förklarar mötet öppnat och hälsar medlemmarna välkomna. Föregående föreläsningsprotokoll läses upp och godkänns.

Kvällens föreläsning hålls för andra gången av en av våra ordförande, men ikväll är det Martin Lindqvists tur att gästa oss som föreläsare. Som barn gastroenterolog, vill han naturligtvis berätta mer om detta fascinerande ämne, närmare specifikt om buksmärtor. Temat är kroniska och återkommande typer, deras orsak och behandling.

Föreläsningen inleds med en statistik på att ca. 15-20% av alla barn har återkommande buksmärtor, vilket skapar oro hos både barn och föräldrar. Majoriteten kommer till barnmottagningen eller vårdcentralen med frågeställningen: Kan det va mjölken? Kan det vara gluten? Men det finns fler differentialdiagnoser än så, däribland de vanligaste diagnoserna som celiaki, IBD, Eosinofil esofagit och komjölksallergi. Till de mer ovanliga diagnoser tillhör gastrit, hydronefros eller gynekologiska bekymmer.

Den vanligaste diagnosen dock, som utgör hela 15% av buksmärtorna, är faktiskt de som får stämpeln ”det är nå’ annat”. Det är dagens fokus och hit hör de funktionella mag- och tarmsjukdomarna, som numera fått namnet “disorders of the gut-brain interaction”, för att framhäva kopplingen av nervsystemet till buken. Hit tillhör funktionell dyspepsi med smärtpunkt epigastriellt, IBS med referenspunkt strax under naveln, bukmigrän och buksmärtor UNS som visar sig strax ovanför naveln samt funktionell förstoppning. Smärtan verkar alltså gå längs med bukens mittlinje. Smärta eller obehag i magen minst 4 ggr/mån i minst 2 månader eller symptom som efter adekvat medicinsk bedömning inte kan förklaras av annat medicinskt tillstånd, är vad som definierar funktionella mag- och tarmsjukdomar. Det är viktigt att anstränga sig och sätta en diagnos med ICD-kod, då det lägger grunden för behandlingen som i slutändan gynnar barnen.

Martin berättar vidare att patofysiologin bakom buksmärtor hos barn är multifaktoriell. Genetiken, störd tarmflora eller psykosociala påfrestningar i livet är mest förekommande. Anamnesen, status och vanliga labbprover är det viktigaste i utredningen. Här påminner Martin om vad han håller varmt om hjärtat - Bristolskalan såklart! Den är mycket givande och får inte glömmas. Vid ett återbesök, är det viktigt att tydligt kommunicera diagnosen och provsvaren så att både barn och föräldrar förstår. Barnet är ju viktigast trots allt.

Första linjens behandling av dessa problem är tidig diagnos och besked till patienten. Därefter är det relevant att identifiera och minimera eventuella triggers, såsom oro och stress. En viktig del är även en realistisk prognos där man berättar att besvären kan dröja kvar länge, men att det går att lära sig att hantera dem. Läkemedel såsom laxativa eller antiemetika kan användas. Kostbehandling kan fungera,

men det finns ingen tydlig evidens på det. Regelbunden kosthållning och fysisk aktivitet är alltid bra. Att utbilda hela familjen i olika copingstrategier, där man mer försöker avleda smärtan och minska oro. Oro skapar lätt onda cirklar med fokus på det dåliga, varför en strategi kan vara att barnet får berätta om sina symptom självmant istället för att föräldrarna frågar om dem.

Andra linjens behandling är mer fokus på KBT via BUP, där man lär sig att hantera smärtan med ”sin egna väg”. Man kan så använda antidepressiva preparat till natten för barnet eller pepparmyntsolja, kostbehandling med FODMAP samt pre- och probiotika. Hos vuxna har till och med hypnos testats.

Martin börjar runda av med den klassiska lökreferensen. Många tunna lager finns när man utreder buksmärteproblematiken och man får börja skala utifrån med ett skal i taget. Det tar tid och kan vara svårt, men det är detta som är nyckeln till framgång i behandlingen. Slutligen visar han en bild på ett hjul med tårtbitar, där varje tårtbit representerar vad som är viktigt för barn. Bland annat återfinns sömn, meningsfulla relationer och aktiviteter, hjärnvila och såklart chilltid! Tårtbitarna behöver falla på plats för att kunna stärka barnets filter för smärta. Och med dessa ord och en varm applåd avslutas kvällens föreläsning.

Vid protokollet
Sekreterare Hanna Peszko